

ТҮРЭЛХИ ХЭЛЭЭ БАЯЖУУЛХА

Совет засагай түрүүшн үзэ-
нүүднээ эхлэжэ манай Коммуни-
сти, Совет правительствэ хэлэ
үрүнэйгөө олон тоото арадудай
турахи хэлэ салшадан хүгжөө-
хэ талаар ажал ябуулгата хэ-
дээ, В. И. Ленинэй национална
асуудалаар хэлэн эабаринуудта
үндэслэлтэй байдаг. В. И. Ленин
национална полигника ябуулга-
даа, айхбат нарн анхаралтай
байхыг урьадан ба «нага на-
цини, нэгэ хэлэнэй нүүсөөдөө өр-
лодоо үлүү эрхэтэй байхагүе на-
ришталха. «Бага яһатан гэсэн»
гэһэн дээрхүү болдыг үсэлхэ-
ха, тэдэндэ адли тэгшэ эрхэ ол-
гож хүнлэхэ», — гэжэ бэшлэн
байдаг.

Багша Лениной тус эабарин-
нууд Совет засагай 70 жэлэй тур-
шадэ эабарин хэлэгайралтагүе
гөөр манай гүрэндэ бөөдүүлгэдэ-
жэ байгаа, бөөдүүлгэдэнь.
«Совет засагай үедэ СССР-эй ар-
дудай литератури хэлэнүүдэй
хүгжэлтэн аамууд» тушаа шэн-
жэлгэн хүдэлмэри СССР-эй М.-
нистриудтай Совет гүрэнэй түсэ-
бтэ оруулагданхай. Энэ асуудал
дээр мүнөө үедэ СССР-эй Наука-
нуудай академини эабаринини
институдай бүдэг эрдэмтэд на-
ционална республканууд болон
онолохотой түдгэлдүүлгэдэ
хүдэлмэри байдаг. Тэдэнь
согсолтон хоёр томноо бүридэлтэй
шэнжэлхи хүдэлмэринүүдэй нэгдэ-
лхи ном 1968—69 онуудта тун-
лигдожог. Энэ ном соо иран, кан-
ка, тюрк, уйгур, монгол ба ту-
гус-манжуур хэлэнүүдэй хүгжэлтэ
тухай шэнжэлгэнүүд оруула-
даа. Эдэ олон хэлэнүүд Совет за-
сагай үедэ айхбат тургашоор
хүгжэжэ байна гэжэ бүхэ эрдэм-
тэд тэмдэглэнэ. Тинхэдэ хэлэн
үзэ-нүүдэй сан (лексика) нэгдэхээр —

өөрлөгөө үндэһэн яһанай хэлэнэй
бэлдигээр, хоёрдохор—орол хэл-
нэйгээ шэнэ үзэ-нүүдэ абажа,
тэрэнэй нүүсөө дор хугжэжэ, баян
болон гэдэ тэмдэглэнэ.

Энэ жаша мун буряад хэлэндэ
харагдаг байнэ. Хэлэ бэйлэгэй
эрэмэй кандидат Д. Д. Доржие-
вай «Буряад хэлэнэй хүгжэлтэн
асуудалууд тушаа» гэжэ статий
доторхи наарна үгэнүүд тухай, на-
намжанууд тухай хэлэхэ дурал
хүрэнэ. Юу хэжээ, нүүр Дор-
жиев буряад хэлэнэ шэнэ үзэ-
нүүд гэдэ гурбан яһаар: элбэг-
тануудтай, наарна үгэнүүдэй, мун
семантическа аргануудай хууруу
бидэ болдог гэжэ бэшлэнэ. Тинхэ-
нээ наарна үгэнүүд буряад хэлэн-
дэ шэнэ үгэнүүдэй би болонгүй
гол шухала зүйл болон. Гэбшье
Д. Д. Доржиев шэнэ үгэнүүдэй
би болохо хэрэгтэ наарна үгэнүү-
дэй эхэ үүргэ дүүргэдэг байшье,
үгэн санца (лексика) тэдэнэй
мүртэй юмэ хэлэгтэй дээрнээ
таараха үгэнүүдээр, үгэнүбэр-
нүүдээр нэгдэлтэ зохиотой гэжэ
бэшлэнэ. Иихэдэ шэнэ буряад үг-
нүүдэй би болдог гол шухала
нэгэ гуримна араха болонобин.
Энэманай хэр зүб гэсэнэ? Буряад
хэлэнэй санцай хүгжэхэ түүхэдэ
эдэб орол ба интернациональ-
нүүд үзэ-нүүд абаһаар дэ буряад,
монгол үгэнүүдээр оринуулагтаг үе
байһан юм. Гэбшье тэрэ сэг
удаа болонгүй. Юундэб гэхэдэ,
орол, интернациональнэ үгэнүү-
дэн хүн зондо бүри зүтэ, ойго-
сотой байгаа. Энэ наарна үгэнүүд
бэшэ, харн эдэб терминүүд нэгэ
үдэ элбэг хэлэнэй бүдэг үгэн-
нүүд гэдэ нэн ай баа. Нүүр
Доржиевай хэлэгдээр, наарна үг-
нүүд санца, шэнэ үгэнүүдэй би
болхо хэрэгтэ тинэ эхэ үдэ-
нүүдэй бэшэ дээрнээнь тэдэнэй
оройтонь үсэлхэжэ, шэнэ үгэнүү-

дээр хэрэгтэ гэдэ бурюу. Бу-
ряад хэлэнэмэй бүхөөр оройтон
наарна үгэнүүд би ха юм. Ард-
найнь тэдэ үгэнүүдэ хэр үгэй
хэрэгтэ. Нүүр Доржиев тус
статийгаань бэшэхэдэ тэдэнэй
өөрөө байсан хэрэгтэ.

Наарна үгэнүүд ганса буряад
хэлэндэ бэшэ, харн тюрк, ту-
гус-манжуур ба монгол хэлэнүүд-
тэнь эхэ үүргэ дүүргэһэн элбэг
байнэ. Энэ үгэнүүд илангала бу-
рдад литератури хэлэнь, тэрэнэй
санцай аргатгүй баяжуулдаг. Э-
дэб жанрай зохиолнууд болон
шэнжэлгэн хүдэлмэринүүд соо-
нше тэдэ олоон хэрэгтэ. Наарна
үгэнүүд ямар нэгэн үдэ
онголон тэмдэглэхэдэ зохиотой,
ардлаха манайнь хэрэгтэ. Тэрэ
хэлэ арадтаа, турал хэлэн-
тэе илгэ холбоотой. Наарна үг-
нүүд элбэг үгэнүүдэй нэгэ ил-
нэнь боложо, буряад хэлэнэй сан-
ца бүхөөр оройтон. Иимэ байдал
мун монгол, хальмаг хэлэнүүдтэ
үзэгдэнэ.

Тинхэ-нээ Д. Д. Доржиевай
наарна үгэнүүдэ шэнжэлхи хү-
дэлмэринүүдэ бэшэхэдэ, Уран
зохёолтой, эдэб хэлэлтэй хэлэндэ
сэг араха бүри үсөөнөөр хэрэгтэ-
дэг болохо, ябан олон тэдэнэй
адли үдхатай үгэнүүдээрнэ нэгтэ-
хэ гэһэн дуралха бурюу гэжэ на-
ригдана. Юундэб гэхэдэ, нэгдэ-
хээр—наарна үгэнүүд гэдэ шэнэ
үгэнүүдэй би болдог гол
зүйлгүдэй нэгэн болон. Тэдэнэр
илангала ярианай хэлэндэ бүхөөр
оройтон. Жашань, гэдэ үдэ-
нүүд (стихия), халуун хүйтэн (тем-
пература), энэ тэрэ (веклий), би
үгэ (всё, что есть), бүдүүн нарин
(тощина) гэхэ мэтэ. Хоёрдохор
—тэрэ мэдүүлэл соо багсаанай
үдэ тэмдэглэдэг, мун юмэйлэй
эхэ бэриг тоонолон харуулаг.

Наарна үгэнүүдэй нимэ үүргэнүү-
дэ бөөдүүлдэг байһан тухай
үшөө 19-дхи зуун жэлдэ А. Бой-
ровичков «арим юмэнэй цэрэн-
нүүд хажуудаа адли үдхатай юм-
энэй нэриг абахада, олоной
тоодо хэрэгтэдэг болоно» гэжэ
бэшлэн байдаг. Жашань, эхэ
эсэгэ (гүрэлхид), хүн амтан (лю-
ди), нүүдэ саданар (дружья) гэхэ
мэтэ.

Наарна үгэнүүд үгэн бүхн хү-
бинүүднэ гаранай байдаг. Тинхэ-
нээ мэдүүлэл соо ябан бүрин
грамматическа ба семантическа
үүргэнүүдэ бөөдүүлгэдэ гэдэ,
тэдэнэй таармагай тэдэнэй хэр-
гтэдэ болон юм. Юундэб гэхэдэ,
наарна үгэнүүд морфологиче-
ска байгуулагтингаа талаар тон
байн, илангала мэдүүлэл соо эдэб
үдхатуудыг онолоходо тусгалт
сохилто боложо үгэнэ.

Арадай аман зохёол, буряад
шүтэл абажа харахата, наарна
үгэнүүд тон олоон хэрэгтэдэг
байнэ. Гэдэ тэрэ шүтэлүүдэй
мүрүнүүдэ, бадагуудыг холбожо
саанань шэнэ мурга, шэнэ бада-
га оролодо эхэ үүргэ бөөдүүлдэг.
Тинхэ-нээ наарна үгэнүүд гэдэ
үдхатан буряад хэлэндэ үргэнөөр
оройтон, хэрэгтэдэг. Тинхэ-нээ
тэдэнэй үсөөрүүдэнэ тон барх-
тай.

Энэ талаар хэлэ бэйлэгэй эрдэм-
тэй кандидат П. Б. Нылендам-
баев 1953 ондо наарна үгэнүүдэ
саанань буряад литератури
хэлэндэ үлөөхэ тухай хэлэхэдэ,
«наарна үгэнүүд гэдэ буряад хэл-
энэй уг гарбал соонь наарна
байһан юм» гэжэ хэлэ нэн. Энэ
тон зүйтэй.

А. ДАРБЕЕВА,
хэлэ бэйлэгэй эрдэмтэн кан-
дидат, СССР-эй Наукаундай
академини эабаринини
институдай хүдэлмэрилгэнэ.

Москвагай «Современник» гэб театр Михаил Шатровой «Вос-
шевиүүд» гэжэ зүжэгэ хэлэ
табиа. Энэ зүжэг хада Агуу
Октябрийн революци тухай
Тинхэдэ 1918 оной августын 3
да В. И. Ленинэй ами наһанда
сэдэй хоро хэлэн тухай энэ зүж
соо хэлэгдэнэ.
Энэ зүжэгэ ПКСР-эй пек-
ствн табията ажал ябуулга
О. Н. Ефремов табиа. Уран зура
шань П. М. Кириллов.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүжэгэй н
сценэ. Свёрдлов—артист Н.
Кваина (зүүн гарһаа), Лунатарск
—артист Е. А. Евстигнеев.

СССР-эй Гүрэнэй академиче
бага театр халхан «Джон Ра
гэһэн зүжэг табиа. Тэрэнэй н
бигша—ПКСР-эй табията э
рист Евгений Симонов, уран з
рашань—СССР-эй ардай ур
зурашань П. Н. Волков.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүжэгэй н
сценэ. Панчо Вилья—СССР-
ардай артист М. Н. Жапон (зү
гарһаа), Джон Рид—ПКСР-
табията артист Н. В. Подгорны
ТАСС-ай фотохроино.

АНХАРАЛ

Буряад хэлэ бэйлэгэй асуудал-
нуудаар «Буряад үнэн» газетын
хуудануудта толгойлодон
статийнуудыг уншадаа яһала
хонирхолтой байба. Энэ асуудал-
нууд тон зүб табигдала гэжэ нага-
тана. Иимэ шухала хэрэгэ бага
сага шуудалда үнэгэжэ болго-
хоор бээдэ, ани түбхатай тооно-
лол хэлэ фотойдби.

Манай түрэлхи буряад хэлэн
хэлэ бэйлэгэ наа, орол хэлэн
дээрнээ оринуула хэдэ адли тэдн
бэрхэнээл уншуурадаг гэхэдэ
дэ адуу болохогүй. Орол хэлэнэй
онсо баян болоһонинь хадаа,
дэбхэнүүд шэнжэлээд үзэхэдэ,
энэ айхбат олон үгэнүүд харин
хэлэнүүднээ уг гарбалтай
байдаг (грек, францүз гэхэ мэт).

Бидэнэр, буряад оринуула-
дад, ондоо хэлэнүүд дээрнээ олон
зохиотой үгэнүүдэ абахага тү-
бэгшөөдэг гэхэ гү, али өөрлөгөө
хэлэн дээрэ, байл таарахагүйншэ
наань, оринуула гэжэ оролоно-
бди. Энэ бурюу гэжэ нагадхаар.
Дэлхэй эхэнэй оринуудта «сүт-
ник» гэжэ үгэнэ энэ шэнжэрнэ бэ-
шэдэг. Нэгдэхээр, манай оройто
хүн туралтанэй түүхэдэ эгээл тү-
рүүн дэлхэй тойнуулан «сүт-
ник» табиһан байна. Эпэнише
ондоогоор нарийланай хэрэгтэй.
Хоёрдохор, «сүтник» гэһэн үгэ
ламта гү, али сугтаа ябаһан гэһэн
үдхэ шэнжэрнэ. Тинхэ байтарн
манай бурядууд «хамал олон»
гэдэ нэрэн бэшлэнбди. Наукин

ТАБИХААР

талаар абаад үзэхэдэ, энэ оройто
таарангүи. Олоондунай наранай-
нше системэдэ ородоггүй, дэлхэй-
нээ айхбат хэлэ байһан юмэ-
нууд ха юм? Би «сүтник» энэ
шэнжэрнэ, оринуулангүй орхиго
гэжэ хэлэхэ байһа. «Сүтник»
тухай «Коммунист» гэжэ КНС-эй
НК-гай журнал 2-3 жэлэй ур-
да тон зүб шүүжээл хэлэн бай-
гаа. Эпэни тунша шухаа дүниг,
шэнжэрнэ байтарнай халагтамаар!

Саанань хараад үзэбди. «Кө-
мөс» гэжэ үгэнэ баһа оринуула-
найд. Буряадаар «замбуулин»
гэнэ хэбэртэй. Энэ замбуулин
гэһэн үгэ ламанарай хэлэдэ үгэ,
бүдүүлгэн, ямарнше науца үдхэ
нүүрнүүдэй үгэ. Ламанарай хэл-
сэхэ дуулахада — «Сүмэр»
үүдэнь тойрог аман нэгэн та-
риууд гү, замбуулин гэхэ мэтэд
би гэдэхэдэ. Эхэнхи хуунадай бур-
яадууд «замбуулин» гэдэгтэ ба-
һа талаар дэлхэйтэй холбоног.
«Замбуулин дэлхэй алаһагүй даа,
ахаан харамин тэнээнүүд» гэ-
һэн урданай дуунишэ байха.
Иихэдэ «замбуулин» «космос»
ямарнше хэбэртэй гэмээр. Иимэ
болоходооро «космос» буряад
хэлэн дээрэ космоосорн үзөөһөн
дээрэ бэшэ гү? Дээрал даа!

Үшөө нэгэ үгэдэ тогтожо үзэе.
«Культура» гэжэ орол үгэнэ бу-
ряадаар «сөөл культура» гэнэ-
бди. «Культура» гэжэ үгэ араг-
шаг үдхатай байһан дээрнээ бур-
яадууд ээһэнээ үшөө «сөөл» гэ-
жэ үгэ нэмээд, үдхэмь үргэн бол-

АСУУДАЛ

тооо гэдэ гү? Үгэ даа, энэ яд-
руушаг оринуула болон фотой.
Хэрээ буряадаар оринуула гэдэ
юм баа, «сөөл болонсөөл» гэбэл
дээрэ гэдэ гү? Би «сүтник» энэ
шэнжэрнэ, оринуулангүй орхиго
гэжэ хэлэхэ байһа. «Сүтник»
тухай «Коммунист» гэжэ КНС-эй
НК-гай журнал 2-3 жэлэй ур-
да тон зүб шүүжээл хэлэн бай-
гаа. Эпэни тунша шухаа дүниг,
шэнжэрнэ байтарнай халагтамаар!

Одоонше олон үгэнүүдэ аба-
жа харахаар байгаа. Жаша болго-
нше тэдэ энэ үсөөхэн үгэнүүд
дээрэ тогтон бэшхэ дурал,
«журнал» гэһэн үгэнэ «сэдүүд»
гэдэ бэшэдэгтэй гайхалтай! Хүн
хаанайла энэ «сүгэ» асараа гэдэ-
нэ? Мун «эндэр» гэдэгтэй юмн
гэбшээ? «Сенэ» гэһэн гү, али
«трибуна» юм гү? Хэрээ аш-
инишье наа, бүришье жэгтэй.
«Трибуна» «сенэ» хоёрнай хүн-
нүд улар хоёр шэнги тон ондо
ондо юмэнүүд гэжэ ойгодог бай-
наби.

«Буряад үнэн» газетын редак-
циин үүсэхэдэ терминологическа
комиссин ажалыг нэгэн бол-
гохооб эхэл һайн байл. Манай
науца институт болон буряад
багшанарай нургуулинүүд энэ
асуудалаар айна анзгүй байда-
гын гайхалтай. Тинхэдэ «Буряад
үнэн» оринуулагна болон
радионой оринуулагна бүхэн аман
аминдаа бэрханүүд, зоргооро,
тушаа бүрин гермин зохёодог
гэжэ нагадхаар байнэ.
Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

НАНГИН

ДУРАСХААЛ МҮНХЭЛЖЭ...

Харгана Доодо-Бүхэн хоёр—
багаханууд тоохон юм. Эдэ
Улаан-Удэн аймагай Кировой нэ-
рэмжэтэ колхозой малшад, таран-
шад ажалуудтай.

1941—1945 онуудай Эсэгэ
оронго хамгаалган Агууега бай-
да дурсгалтагшэ шоталууд олон
хүбүүд мориһон юм. Харгана
Доодо-Бүхэн хоёрноо дайнта мори-
дон хубүүдэй «уун тайн
гаранинь бусаагүй бэлэн».

Наһаг Харгана тооноло
дайнага бусаагүй хубүүдэй дурс-
гал мүнхэлжэ хүнөөр болдогтон.
Тэрэнэй нүүр талада: Совет орой-
тон эрхэ гүдөөгэй түүдэ 1941—

АНГЛИДА

ХҮДЭЛМЭРИГҮЙШҮҮЛЭЙ

ТОО УЛАМ ОЛОШОРНО

Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн тухай
„Дэйли экспресс“ газетэ бэшэнэ

«Англида һаядаа миллионноо дээшэ хүдэлмэри-
гүишүүд би болохо» гэжэ Британиин индустриин кон-
федерацине толгойлогшо Пол Чэмберсын хэлэһэнинь
тон зүйтэй. Мүнөө хүдэлмэригүишүүдэй тоо 600 мянга
болонхой. Тинхэдэ хэдэн арбаад мянган хүдэлмэри-
шэдэ ажаллаһан гаргажа хаяха ябуулга баһал хэгдэ-
жэ байна. Англин ажаллан арадай байдалтай тон
шухала асуудалда лейборис правительство ямараар
хандана?

Эдээн тунша Лондоной «Дэйли
экспресс» газетэ нэгжэ бэшэнэ:
«Лейборис парти орон дотороо хү-
дэлмэригүидэгэ гаргуулахгүйдэй
гэжэ һунигданадэй үдэ үгэ хүү-
рээ бараа нэн. Нэгжэ хэлэ-
нэйгээ аһаар депутатуудын
парламентта һури эзлэнхэй, те-
нистадуудай толгойлогшорон ми-
нистриүүд болохо. Энэ уялта
тушаа Скабороодо һаяхан болон
лейбористуудай конференци дээр
премьер-министр даһан бата-
лаа. Харн мүнөө эдэ бүтэжэ
правительство өөрөө бурууланан
байнэ. Өөрнөө хэрэг үйлдэ ур-
байһан абадал гэжэ лейборис пра-
вительствын экономическа поли-
тикий амалта тэдэнэр шадба-
риһаа дурдываа. Мадина сер-
жант Альбуравой хулабарилдэг
биһынхан коллектив энэи тухай
һайса мэдэжэ байгаа бинү. Үг-
таһан командан ёһоор хүдэлөөн.
Расчёлэй командир Альбуров буу-
далгы шадмаараа хулабарил-
на. Самодёй хойноһоо шатгал-
һан консуей харада оройтохтой
эрэ үхэр буу нэржэ мэдэб.
Снаридууд хойно хойноһоо һу-
барин оноёо, сагалсадаа бууна
яһатай.

Гантэ аһа нэмээ тайлаба.
Хэлэхэн сагай үнэрлэдг бай-
да, сагалса буудалтын дун дуу-
даба. Бүхэ снарид сагалса ту-
дага гэжэ ахалгана намчин мэд-
дөөсэ. Сэрэгшадэй сэдхэдэ
баяр түржэ, тэдэнше омогор-
хууна.

Альбуровтан өөһэнлөгөө социа-
лист уялта хүндэтэйгөөр дургажэ
шадна. Мадина сержант Альбу-
ровтай даадг солдадууд һура-
лсалай эрхшүүд боложо, спорт-
смен-разряднигүудай тэмдэгтэ
хүртэлэн байна.

Шоталуудай хубуун. Галуу-
та-Нуурай шахтер, комсомолец
Генрих Альбуравой командалдаг
расчёлэй урда үшөө олон барх-
нада ушарха. Гэбшье тэдэнэр тэд-
дэ бэрхэнээшүүдэ хамтаараа
лабан гаржа шадха армалаа
хүсэл дүүхэн яаха да.

П. САНДИМИРОВ.

Хүбүүмнай сэрэгэй албанда

М.А.ША сержант Генрих Аль-
буров солдадуудтайгаа хооралдэ
һуутараа, яриной Иван Пере-
печенко хан болохо хүсэлтэй хай
гэжэ мэдэхэ һананан байна.

— Ухар бугай наводник бо-
лохо хүсэлтэй. Хэрээ зүйбөөхэ
наань.

— Болонгүй яаха ням,—гэжэ
солдадай нөөг анхаралтайгаар
ажалан харанан Альбуров хэлэ-
бэ.

Ойр зуура абагүй һуһанайн-
гаа удаа Альбуров дахин асууна:
— Юундэ наводник болохо
хүсэлтэй?

— Нүүр мадина сержант,
эсэгэм дайнай үдэ расчёлэй нэ-
гэдэхи номр абаһан юм. Артил-
лерия аба хэжэ болдо һаа, на-
водник яаха эсрэгтэй.

Перепеченкин нимэ мэржэл
индулха хүсэлтэй байһанинь
сержант эли болонхой.

— Нагадхи номр болохоц,—
гэдэ мадина сержант миһад гэ-
бэ. — Расчёлэй баруун гарын
байха өрөөһөн гэжэ нагадана.

— Оролодох байха,—гэжэ
солдот харуусада, барлалһанда
хүл дээрэ болон, халахашы
үгэдэ олодо ялан зоёгоо.

Мадина сержантын шэг заан-
шы хулабагүй, нүүн нүүхэдэ
али гэһэн наа, нүүншын тон
анхаралтай. Хооралдоний үдэ
болохотой байһан ад, түр зуура
хүдөөгдэ болонгон илгатай, шэ-
мэгтэй.

Удахан хиралдон. Сержант
шэнэ эрэгшэдэй хүсэл танилса-
жа, һайн хубүүдэй болондон

ХАМТААРАА АЛХАЛХАДА ХҮНГЭН

һанагаа амараа. Тэдэн ажал хэ-
жэ хатуузад гэһэн хүнүүд бай-
ба. Гэбшье нимэ эрэгшэдэй
шангаар худалха, тэдэнше ту-
рхадэ, эрхим сангалта абаа

Рядовой Перепеченко баһал
мэргэн буудаа. Нэгшье номо ала-
дангүй, сагалсаһан тоодо буула-
һан байна.

Сагалса буудадаг газарта гар-
галһан дайшынхи хууданай
дээрэ: Солдат Перепеченко фео-
товик эсэгшын элдэртэ хэрэг
адлангүй үргэлжэлүүдэ гэжэ
бэшлэдэ һэн. Перепеченко
хоёрноо үнэн дурхэншэ оролдо-
ло байхэ хэнэ. Дайшынхи бэлхэ-
лэнь талаар мэдэрэлтэй байһа-
наа харуулаа. «Тунхалганин
энэ нүүр байна» гэжэ Генрих
Альбуров тинхэдэл мэдэ бэлэй.

Р.И.УВОВ Галанцев, Илюхин
гэгшэд хүрөөр политическа ба
дайшынхи бэлхэлтэй эрхшүүд
болонгүй. Түрүүнбээр эдэ сол-
дадууд ханамжа багатайгаар ала-
һана ханданан байна. Тэдэнэр
сэг үнэрлэхэ хүрэнхидэ, һали
болонхой абаа.

Иимэ хуууныдэ яаха гэсэнэ?
Эдээн тухай мадина сержант
Альбуров бодон, шадбаа. Коман-
диртайгаанше зүйнөө.

— Коллективээр үлэхэ
байнэ, гэжэ офицер хэлэбэ.

Хэнэлэйнгээ һүүдэр эрэгш-
ын хулабада бусаба. Шинель-
нүүдэ коридор соохи үзэгдэ-
лүүдэй, байра байрадаа оноёд.
Рядовой Галанцев эсэһэн яһатай,
орон дээрэ гаржа хэбтэлэбэ.

— Бод!—гэдэ мадина сер-
жант Альбуров захиралта үгөө.
—Нүүхэдөө эһэхээ яланш. Эдэн

тон анхаралтайгаар ажаллан хэр-
жэ байна. Мадина сержант Аль-
буров бүхэ сагалса мэржээр
тудалса, эрхим сангалта абаа

Рядовой Перепеченко баһал
мэргэн буудаа. Нэгшье номо ала-
дангүй, сагалсаһан тоодо буула-
һан байна.

Сагалса буудадаг газарта гар-
галһан дайшынхи хууданай
дээрэ: Солдат Перепеченко фео-
товик эсэгшын элдэртэ хэрэг
адлангүй үргэлжэлүүдэ гэжэ
бэшлэдэ һэн. Перепеченко
хоёрноо үнэн дурхэншэ оролдо-
ло байхэ хэнэ. Дайшынхи бэлхэ-
лэнь талаар мэдэрэлтэй байһа-
наа харуулаа. «Тунхалганин
энэ нүүр байна» гэжэ Генрих
Альбуров тинхэдэл мэдэ бэлэй.

Р.И.УВОВ Галанцев, Илюхин
гэгшэд хүрөөр политическа ба
дайшынхи бэлхэлтэй эрхшүүд
болонгүй. Түрүүнбээр эдэ сол-
дадууд ханамжа багатайгаар ала-
һана ханданан байна. Тэдэнэр
сэг үнэрлэхэ хүрэнхидэ, һали
болонхой абаа.

Иимэ хуууныдэ яаха гэсэнэ?
Эдээн тухай мадина сержант
Альбуров бодон, шадбаа. Коман-
диртайгаанше зүйнөө.

— Коллективээр үлэхэ
байнэ, гэжэ офицер хэлэбэ.

Хэнэлэйнгээ һүүдэр эрэгш-
ын хулабада бусаба. Шинель-
нүүдэ коридор соохи үзэгдэ-
лүүдэй, байра байрадаа оноёд.
Рядовой Галанцев эсэһэн яһатай,
орон дээрэ гаржа хэбтэлэбэ.

— Бод!—гэдэ мадина сер-
жант Альбуров захиралта үгөө.
—Нүүхэдөө эһэхээ яланш. Эдэн

байл эсэгэ ха юм. Гэбшье сэрэг-
хэй дурал ханше эдөөнүүд.

Зүүнэй түүрүүшн нарын социа-
лист мурасоншад дун зүйһан хэл-
сэхэ батарейн сэрэгшэд ленин-
ска комсомоно сугларба. Тэндэ
солдадай абари нан тухай хоорал-
дон болон.

— Галанцев, Илюхин коллек-
тивэ мэдэжэ татана, гэжэ ядэ-
нүү Перепеченко нүхэдэйгөө
иурта гэхэ хэлэбэ. Шинельн-
үүдэ хэрэгтэй тунша һанагаа до-
нонгой. Эдэнэрэ юмнше болон,
хамтагүй. Тинхэдэ тингэрэ өһө-
доо комсомолнууд.

Оролодоо багатай эдэ солда-
дуудэ бусадынь сэрэгшад нүүм-
жэлэ. Тэдэнэр командирнуудайн-
гаа, нүхэдэйгөө урда улайгаа,
сайгаа, Захаряа, солдадай нэрэ
хүндэ дээрэ үргэжэ абахадн
гэжэ үгэжэ үгэһэн байна.

Гэбшье тэдэнэр хүрөөр зүй
ламта ородо шадангүй. Мадина
сержант Альбуров дажа яагил-
дайнага нодраде-инини түрүү
солдадуудай заргад гаратарн
индэдэ хүдэлмэри ябуулаа.

Үдөөнүүр эрта батарейнхид
политон дээрэ гарба. Тэдэнэр
тон харуусагатай эрэгшэ дүүр-
гэхэ эсрэгтэй байгаа. Сагалса
буудалтын урда тээ мадина сер-
жант расчёлэ суглуулаха, тэдэн-
нэй уялта тухай үшөө дахин хэ-
лэхэ үгэбэ. Мэдэн тэдэнгүй ху-
далхэмьнэ саагаа.

Бүхэ батарей шиндэхэ да-
барн дургахар болон болонхой
байба. Наводин Перепеченко ба
Илюхин гэгшэд буудаха сага-
-

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54
прёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора —
62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76,
отдел: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36
63-86, пропаганда и агитация — 56-23, промышленности
и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-51
культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, ин-
формации — 54-05, общественной приёмной — 56-62, машинное
бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ типография управления по печати при Се-
вете Министров БурАССР.

И-03563.

Зам. № 1154.